По конфіскаті — другий наклад.

Ч. 57 (10.440). Львів, субота 14. березня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 70 ч. к., Румунія 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 СОТ.

По двох роках.

В дні 14. березня минає два роки від відомого рішення Ради Амбасадорів, яким признано Польщі побідними великодержавами суверенні права над Сх. Галичиною і посередно апробовано рижський трактат.

Це вирішення попередила низка міжнародніх актів, які представляють собою відворотне відношення до акту 14. березня 1923. Що це за акти?

Перш усього в наслідок польської пропаганди

—

Найвища Рада Міру постановою з 25. червня 1919 дозволила польській армії обсадити Сх. Галичину по Збруч та завести цивільну адміністрацію на основі окремої умови з державами великої антанти. Ця умова, якої призначенням було переходово розвязати справу в напрямі забезпечення повноти прав і всестороннього розвитку галицько-українського народу, лишилася в сфері ідеалістичних побажань великоантантських „ідеалістів".

Ця знаменита щодо своєї ідеї, а ще краща у вислідах здійснення прав нації постанова потягнула за собою дальші, не менше ідеалістичні рішення, які не вийшли поза сферу трансцендентальности. І так постановою Найвищої Ради Миру з 8. грудня 1919 р. на основі 87 ст. версайського трактату, якою великі держави антанти застерегли собі право визначити східні границі Польщі, потягнено граничну лінію по ріці Буг, на захід від Рави руської і Добромиля вниз до Карпат. Ця гранична лінія, запропонована Англією, є відома під назвою лінії Керзона. Вкінці третім міжнароднім актом, що попередив рішення Ради Амбасадорів, був сан-жерменський трактат з 10. серпня 1920, в якому держави антанти виступили суверенами Сх. Галичини, — приписавши собі спадкоємство щодо цеї території по австрійському цісарстві. Вкінці всі ці міжнародні акти, не згадуючи инших менше й більше доцільних чи недоцільних проектів, автономних статутів і т. и., завершило рішення Ради Амбасадорів з 14. березня 1923, як льогічний висновок святочно проголошеного державами антанти права про самовизначення народів.

Та не тільки одна сторона медалі. Рішення Ради Амбасадорів спиралося не тільки на попереджуючих його постановах Найвищої Ради Миру, але й на актах польського законодатного сойму і його виконавчої влади. Одначе справедливість наказує признати, що не все рішаючими в цій справі були законно покликані установи польської держави. Справа Сх. Галичини і взагалі східних кордонів Польщі концентрувалася від хвилі її обсади польськими військами і фактично зосередковується досі в „Звйонзку організацій народових Всходней Малопольскі". Цей „Звйонзек", зорганізований головним чином польською бюрократією, вихованою в політичній школі Дмовского, Грабского і Гломбінского, під проводом відомого чорносотенця М. Прушиньского, згодом поширив терен своєї діяльности й на инші українські землі під Польщею і донині є рішаючим в уладнанні політичних, економічних і культурних відносин на східних „кресах". „Звйонзек орган. народових" предложив Раді міністрів у Варшаві широко мотивований меморіял, новий „проєкт на знищене Русі" з дати 6. березня 1922, в якому радить і наказує польському урядові придержуватися отсих принціпів в унормуванні правно-державних відносин в Сх. Галичині, а саме наказує:

1) Zwlekanie z załatwieniem kwestji autonomji jak najdłużej;

2) Utrzymanie wprowadzonego już podziału i granic województw wschodnio Małopolskich, a w każdym razie niedopuszczenie za żadną cenę do utworzenia województwa „ruskiego", choćby tylko „lwowskim" nazwać się mającego, a obejmującego całą b. wschodnią Galicję, jak również niedopuszczenie do oderwania od województwa lwowskiego powiatów zachodnich;

3) Udzielenie ludności ruskiej mniej, lub więcej szerokiej autonomji narodowej szkolnej, kulturalnej i ekonomicznej, lecz tylko w warunkach istniejących obecnie województw i dopiero na podstawie ugody z tą ludnością zawrzeć się mającej, a opartej na przyznaniu autonomji z jednej, a uznaniu państwowości polskiej z drugiej strony;

4) Zabezpieczenie należytej reprezentacji ludności polskiej i odpowiedniego wpływu Rządu polskiego na wypadek udzielenia autonomji tym województwom;

5) Oddzielenie tak w ordynacji wyborczej, jak i w ewentualnych kurjach sejmowych ludności polskiej od ludności żydowskiej, zabezpieczające wykonywanie polskich praw narodowych od wpływów, głosów i współdziałania ludności wyznania mojżeszowego".

Ці й инші подібні „тези" польського „кресового" шовіністично імперіялістичного табору лягли в основу поведінки, постанов і рішень польських політичних чинників, як законодатного, так і виконавчого характеру. Вони були предтечею відомого загального закону, ухваленого польським соймом 26. вересня 1922, про самоврядування трьох східно-галицьких воєвідств і про заснування українського університету. Цей закон мав увійти в життя на протязі двох літ, себ-то до 26. вересня 1924. Цей закон з огляду на свою „ліберальність" і „короткий" речинець проведення його в життя (до двох літ!), після довших переговорів з державами антанти, став плятформою для рішення Ради Амбасадорів.

„Польща — говориться в памятному рішенні — признала, що етнографічні (sic!) умови вимагають відносно східної частини Галичини устрою самоуправи; договір, заключений 29. червня 1919 між головними і заприязненими державами і Польщею, передбачив для всіх територій, що підлягають польській суверенности, спеціяльні гарантії в користь расових, язикових або віроісповідних меншостей; відносно до своєї границі з Росією (sic!) Польща скомунікувалася безпосередно з цією державою, щоби означити перебіг цеї границі; відносно польсько-литовської границі слід взяти на увагу істнуючий стан річей, що випливає передовсім з резолюції Ради Ліги Націй з 3. лютого 1923 — великодержави рішили поручити Раді Амбасадорів управильнення цеї справи. В наслідок цього Конференція Амбасадорів постановляє: 1) приняти границями Польщі: I. з Росією лінію, визначену й означену 23. листопада 1922 на основі взаїмного порозуміння і на відповідальність обох держав, II. з Литвою і т. д."

Такою є постанова Ради Амбасадорів, оперта з одного боку на попередніх актах міжнародних чинників, як „льогічний" їх висновок в інтерпретації носіїв права самовизначення, а з другого боку на „доконаних фактах" і правних актах польської влади. Та коли приглянемося близче цій постанові світових можновладців, то побачимо, що тут в цілому обсязі затріюмфували „кресові" чинники, їхні „народові організації"

Ф. Ф.

По париській виміні гадок.

Реєстр справ. — Голоси англійської праси. — Недискретні запити без відповіди.

Офіціяльний комунікат, виданий з нагоди розмови англ. мін. зак. справ Чемберлена з франц. премієром Ерріо, не каже нічого про зміст цієї розмови та висновки, з якими вийшли оба дипльомати, щоби обмірковувати далі преважку проблему забезпеки европейського мира. Ясно, що вони не могли дійти до якоїсь реальної розвязки. Кожний з них силкувався висувати національний погляд на цілу низку першорядних справ: справжнє розброєння Німеччини; умовини, які має виконати Німеччина, коли хоче, щоби переведено евакуацію Кельна (Кольонії); вступ Німеччини до Ліги Націй; поладнання данцігського інциденту; органи контролі над воєнним станом Німеччини на майбутнє; призначення членів державної комісії у Саарі;

Red. czas. „Dilo" we Lwowie, Pr. 162/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, jako Trybunał Prasowy we Lwowie, że treść artykułu, umieszczonego w czasopiśmie „Dilo" Nr. 52 (10.435) z dnia 8. III. 1925. w artykułach pod tytułem 1) „Zachidni witry" zdanie między słowami: prychodu do wlady... do końca artykułu, 2) „Z żydiwśkych spraw" ustęp między słowami: do Żydiw... a: Suprotywach, 3) „Szkilnyj plebiscyt" ustęp między słowami: p. Ripeckyj... a: Kiwnot wedetsia, 4) Nowynky notatka: Imia Tiutiunnyka naddiam pidozriloi agitacji zdanie po słowach: do powstannia... do końca notatki zawiera znamiona ad 1) występku z § 308 uk. ad 2) 3) 4) zbrodni z § 65 a) uk. uznał dokonaną 7. III. 1925 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydał nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 i. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów dnia 9. marca 1925 r.

(Підпис нечиткий).

Red. czas. „Dilo" Pr. 166/25. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo" Nr. 53 (10.434) z dnia 10. marca 1925 r. w artykułach pod tytułem: 1) „Klucz sklepinnia Ewropy ustęp między słowami: cia itaza... a: Polityka polśkoi, w tymże artykule ustęp między słowami: i Rosiji... a: i wiczna żurba, w tymże artykule ustęp między słowami: Nimeczczyny... a: Nimeczczyna, w tymże artykule ustęp między słowami: na schadi... a: Szczoby wderżatysia, w tymże artykule ustęp między słowami: w nutri... do końca artykułu zawiera znamiona zbrodni z § 65 a) ustawy karnej uznał dokonaną w dniu 9. III. 1925 r. konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 18. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 i. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. p. Lwów, dnia 10. marca 1925 r.

(Підпис нечиткий)

врешті, і не головне, проблема забезпеки у звязку з женевським протоколом і проєктами ріжних гарантійних пактів.

Влучно запримічує англійський *Sunday Times*, що колиб оба дипльомати могли піти лише за власним вражінням, а не потрібували рахуватись з опінією у своїх країнах, тоді згода наступила би хутко. Найцікавійшим з коментарів преси є для нас голос льондонського „Обсервера“:

„Велика Британія хоче спершу втихомирити Францію, потім віддати собі добру волю Німеччини і вирівняти її кривди, врешті поширити основу забезпеки загальною гармонією в Европі... Коли дадуть Франції ґарантійний пакт на Західну Европу, чи вона буде вдоволена? Надмірна підмога Франції в користь Польщі була наслідком недостачі якоїнебудь умови у цьому пункті. Нині, коли пропонують Франції пакт — основа французької політики захитується. Англія, Франція та Німеччина мають спільний інтерес в існуванні одного і єдиного Західного пакту, зєднаного з ревізією статтей Версайського договору щодо данцігського коридору і на Горішнім Шлеську. Польща завдячує свою самостійність Англії та Франції. Французькій дипльоматії вона завдячує прибільшене становище, яке нині займає. Чи вона хоче загородити шлях трьом великим державам, що шукають *modus vivendi*? Чи може Франція признає, що забезпека, основана на порозумінні великих західно-европейських держав, має більше сили як слабість, надута польським вітром? Ось із яким запитом звернувся Чемберлен до Ерріо. Від відповіди на це залежатиме в деякій мірі доля Англії, Франції та Німеччини“.

Розмова мусіла бути нелегка, коли її відкладено на поворот по Женеві і коли над основними пунктами реального її здійснення почнуться наради, що тріватимуть тижні та місяці. Ліґа Націй буде першим ковалом, на якому будуть обтесувати різкі канти державних суперечностей, неприємних для дипльоматів, що покищо прикидаються вдоволеними зі своїх потайних балачок.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!

Шкільний плебісцит.

Поліція бє людей за шкільні декларації!

В селі Звенигород повіт Бібрка займався справою шкільних декляраций український інвалід Андрій Паньчиняк. Коли інвалід виїхав в перших днях березня до Львова зголосився до його батька господаря в Звенигороді командант постерунку державної поліції в Звенигороді Вартальскі і почав допитуватися за Андрієм. Коли побачив, що в хаті є тільки молодший брат Андрія, 16-літній хлопець Семен Паньчиняк, взяв його на допити вигнавши батька з хати. Допити відбувалися в цей спосіб, що комендант бив хлопця кулаками і ременем, так, що крик катованого хлопця було чути на вулицю. Коли командант довідався, що шкільною справою займався не він, а його брат Андрій, перестав його бити, але під адресою Андрія заявив: „a tego dziada krzywego — jak go dostanę w swoje ręce to żywy nie wyjdzie“.

Той сам п. командант заборонив війтові стверджувати власноручність підписів на шкільних деклярациях.

Ось на зразок подаємо одну з численних телеграм, якими наші селяне, що ніде не дають за вигране, намагають пошукати справедливости.

„Warszawa Minister Tuent Wójt gminy Krupiec Dubieńskiego powiatu dla zatwierdzenia podpisów deklaracji wymaga formalnych metryk dzieci robi trudności zwleka prosimy dochodzenia na miejscu.

Włościanie Kozina Olijowski Berliniec“.

Наші останні відомости стверджують щораз більшу повінь подібних протизаконних зловживань.

Наслідки целібатщини.

Виступлення трьох перших років зі станиславівської духовної семинарії.

Ведена per fas et nefas пропаґанда примусового целібату серед питомців наших духовних семинарій та терор семинарійних властей і деяких епископів починає виливатися в досить різких протестаційних виступах, які не ворожать добра нашій церковній справі. Одноцушний протест всього українського громадянства і різко неґативне до ультрамонтанських замислів владик становище майже всього духовенства вінчається протестом тих, на яких владики з подиву гідною впертістю виконують свої вівісекції.

Дня 5. п. м. з перемиської духовної семинарії виступили два перші роки, домагаючись привернення прав українсько - католицького духовенства, головно вільного вибору женитьби або безженности. Вже тоді висловили ми погляд, що на Перемишлі не скінчиться. І справді тиждень пізнійше, дня 11. ц. м. виступили з духовної семинарії, з твердині целібатщини **три перші роки** (1, 2 і 3-тій). В середу (11 ц. м. в 10 год. рано) богослови трьох перших років вручили о. віцеректорові Слезюкові за своїми підписами письмо, адресоване до епископського Ординаріяту, в якому зазначують, що целібат спричинив болючий роздор між духовенством станиславівської дієцезії. Серед духовенства повстали два, ворожі табори, які себе прилюдно обвинувачують, не спиняючись перед арґументами, взятими з приватного життя, що викликує згіршення серед вірних. Целібат довів до того, що серед громадянства все більшої сили набирає клич „Los von Rom!“ а це творить податний ґрунт для сектантських аґітаторів, які вже й розпочали інтензивну діяльність головно в станиславівській дієцезії.

Целібат поважно загрожує інтересам укр.-кат. церкви, створивши нездорову атмосферу всіляких підозрінь і ненависти та не даючи спромоги успішного ведення душпастирської праці.

Супроти цього — кажеться в письмі — „підписані питомці духовної семинарії в Станиславові домагаємось від Всесвітлійшого і Високопреосвященного Епископського Ординаріяту привернення нам ухвалених на львівському Синоді 1891 р. і Ап. Столицею затверджених прав, т. зн. свобідного вибору стану (безженного або жонатого) до часу, доки та справа не буде дефінітивно вирішена правно скликаним Синодом і то для всіх дієцезій нашої провінції. Обстоюючи права церкви і нашого духовенства, виступає 3, 2 і 1-ий рік зі семинарії, не перестаючи бути кандидатами духовного стану. Вернемо в мури семинарії щойно тоді, коли будуть привернені права львівського Синоду з 1891 р. і коли будуть привернені до духовної семинарії **всі товариші**, що тепер опускають семинарію, якщо схочуть продовжувати теольоґічні студії“.

В семинарії лишився тільки 4-ий рік, який вже прийняв діяконські свячення.

Таким чином віддавна переводжений в Станиславові целібат, а навіть — як здавалося — від 5-ти літ в повній основі утверджений, потерпів через крок станиславівських богословів основну поразку. Є це без огляду на дальші наслідки **повна програна** ініціяторів і пропаґаторів целібатщини. Є це важний гарматний вистріл, що поцілив і нарушив міцну целібатну твердиню в Станиславові.

Знаємо думки й настрої нашого громадянства. Все воно майже без виїмків стоїть на боці протестантів проти **примусового целібату**. Так само на боці протестуючих стоїть загал духовенства. Але не вистане симпатизувати з протестуючим рухом богословів. Треба ту симпатію проявити ділом. Як відомо, духовенство зобовязалося

М. ВОЗНЯК. 4)

Шевченко й княжна Репніна.

Далі подав Афанасєв-Чужбинський кілька вісток про невеличкий гурток панів, що опанував Шевченка у часі першої його подорожі на Україну. Як оповів Афанасєв-Чужбинський, „тісний гурток розумних і благородних людей, головно гуманних, що користувалися загальною симпатією, належав до числа тих горілчаних товаришів, котрі, чи то не находячи діяльности в тодішнім середовищі, чи то не вспівши визволитися від молодечого розпустного життя, одиноку роскіш бачили в задоволенні похміллям і своєю девізою вибрали відому латинську приповідку „in vino veritas“ (у вині правда). Ця слабість, вибачувана в крузі шляхти, що в тім часі заслугувала навіть на окрему похвалу й не шкодила нікому, все таки не перешкоджувала членам згаданого гуртка бути приємними розмовниками сливе увесь день тому, що вони могли випивати дуже багато й тільки вже увечері насмоктувалися до того стану, коли язик прилипає до горла й в очах подвоюються предмети. Цей гурток носив назву „товариства мочемордів“ наслідком того, що в його мові не істнувало дієслово пиячити, а замінялося висловом „мочити морду“. Й кождий удатний питун називався „мочемордою“, або бодай мав право на цю назву. Навпаки — неуживання спіртових напитків називалося „сухомордіє“ або „сухорилліє“. Відповідно до заслуг члени носили титули: „мочемордія“, „високомочемордія“, „панійшества“ й „високопанійшества“. В нагороду за пильність у них істнували відзначення: сиводдай в петлицю, пугар на шию й велика пляшка через плече. В означені дні або просто при зїздах вони відбували свята в честь Бахуса. Й ось як скликувалися мочеморди на ці свята: бас гудів: „ром! пунш! ром! пунш!“, тенори підхоплювали „полпиво! полпиво! глінтвайн! глінтвайн!“ а дишканти викрикували: „бєла, красна, сладка водка!“ Великий маґістр виголошував відповідну промову, й мочеморди віддавалися своїм зливам. Всі гарячі напитки уважалися гідними, але істнувала одна умова, що відповідно до неї справжній мочеморда, щоб піддержати честь товариства, не повинен був уживати простої горілки, а конче наливку, як не дійсну, то хоча прикриту цією назвою. Так напр. в разі сильного браку мочеморда пив копониківку, себто просту горілку, що в неї, не маючи під рукою жадної спеції, вкидався копоник. Головою був тоді В. А. Закревський, що носив титул „високопанійшества“ й одержав велику пляшку через плече. Розумна й благородна людина, дімісіонований гусарин, Закревський цілий день бував душею товариства й усі, хто слухав його оповідань про пригоди мочеморд в обох півкулях, хапалися за боки від сміху, і в тих хвилинах не можна було від нього відорватися. З селянами він обходився незвичайно лагідно й инакше не відзивався до них, як із яким небудь жартом. Раз при мені десь на балі по вечері пішли ми в свої комнати. Закревський сумував, що зіхалося мало справжніх мочеморд, „усе таке сухорилля“ й збирався класти́ся спати „чорт знає в якім положенні!“ Його слуга зустрів нас хитаючися. Закревський зареготався.

— Який піп, така й парахвія! промовив він і, добувши копоник із кишені, додав: о! гідний сину Бахуса! йди же й мочи морду до світанку.

„Це була незвичайна рідкість у тім часі, коли инші дідичі, що пили без просипу, строго карали людей, коли останні хоча зрідка пробували наслідувати своїх панів.

„До В. Закревського зійшлося кілька справжніх мочеморд відсвяткувати знайомість із Шевченком, і як усе це були веселі, порядні люде, то ми й зосталися бенкетувати з ними до світанку“.*)

Знайомість із Віктором Закревським довела до того, що Шевченко був у Закревських неначе свій і з вдоволенням проживав в їх гостиннім домі. „Але Тарас Григорієвич — оповів у своїх Споминах Афанасєв-Чужбинський — любив і жіноче товариство, нерідко пересиджував у вітальні в господині в дружнім гуртку весело базікаючи, слухаючи музики, або гучним своїм голосом виспівуючи тужливі українські пісні. Ніякі тоді вусилля поклонників Бахуса не були в силі відняти його у нас“.**)

Крім Віктора Закревського й инші мочеморди втягали Шевченка в свою службу Бахусові. Таким був між иншими і якийсь Свічка, що називав себе недогарком великої свічки, себто він був сином того Свічки, котрий, щоб показати штуку, закупив на київських контрактах усе шампанське вино, щоб подрегувати польських панів. У наметі недогарка — сина Свічки Шевченко ковтав куряву й валявся три дні за кунею в часі ярмарку на Іллі в Ромні, як подає життєписець Шевченка Чалий.***)

(Продовження буде.)

*) А. Чужбинскій. Воспоминанія о Т. Г. Шевченкѣ. Спб. 1861, Стор. 3—9.

**) Тамже, стор. 14—5.

***) М. К. Чалый. Жизнь и произведенія Тараса Шевченка (Сводъ матеріяловъ для его біографіи). Кіевъ. Вид. 2. Стор. 40.

складати певні суми на цілі духовних семинарій. Не слід ці жертви припиняти, тільки складати їх в Станиславові в агенції Земельного Банку (вул. Липова), а в Перемишлі в „Українській Щадниці“ („Нар. Дім“).

По широкому світі.

СРСР переводить евакуацію червоної армії з Монголії. Ця евакуація стоїть у тісному звязку з радянсько-китайською угодою.

Японський парлямент прийняв окремий закон проти комуністів та комуністичної пропаганди. Силою того закону карається тюрмою всяку протидержавну акцію та пропаганду в напрямі державного перевороту або в напрямі знесення приватної власности.

Уряд СРСР має намір покликати Троцького на якесь вістове дальше державне становище. З тою метою в часі свого поворту з Тифлісу зложили Троцькому візиту Риков і Каменев у його кавказькому осідку лікування.

З партійного руху.

Радикальне віче у Львові.

Дня 8. березня ц. р. перед пол. в салі Т-ва ім. Лисенка відбулося перше радикальне віче у Львові для селян львівського повіту. Віче отворив д-р Р. Дашкевич промовою, в якій між иншим підчеркнув брак участи львівської інтелігенції у вічу.

По виборі президії виголошено 5 рефератів: д-р Лев Бачинський зі Станиславова говорив про положення українського села під теперішню хвилю, п. реп. Михайло Матчак про нові шкільні закони, Цмайло Кульчицький про обезпечення селянського майна, д-р Стахів про потребу селянської організації і про поділ населення на працюючих і непрацюючих, вкінці ред. Павлів про положення нашого народу. Опісля відбулася дискусія, в якій забрало голос кільканайцять селян.

Треба признати, що в останньому часі радикали розвинули живійшу діяльність і переводять реорганізацію партії. Участь селян у вічу була дуже значна.

Загальне враження з промов було таке, що радикальна партія стала партією класовою, якій не є байдужі інтернаціональні кличі. Були натяки на добрі часи Стапінського і Стояловского і на спільне покривдження українського і польського селянства. Промовці домагалися землі для українського і польського селянина й підносили спільні інтереси всіх селян. — Про державницькі змагання українських селянських мас і про минулу боротьбу не говорилося. Радикальна партія іде наліво під впливом праських есерів і здається, що навіть у справах відпору ворожого наступу на загально національні стійки не думає йти з т. зв. „міщанськими“ національними партіями.

Численна участь селян у недільному вічу не означає ані захоплення соціяльними гаслами радикалів з боку селянських мас, ані теж побіди нинішньої тактики рад. партії. Головним джерелом успіху радикалів — є апатія і інерція инших українських партій.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Союз Народів.

Засідання С. Н. було виповнене дискусією над женевським протоколом. Чемберлен відкинув протокол. Бріян боронив протоколу, зазначуючи готовість Франції прийняти поправки. За протоколом заявилися делегати Еспанії, Бельгії, Бразилії й Уругваю. Бенеш усунувся від дискусії. Оконечні відносні внесення полагодить С. Н. у вересні. Дел. Еспанії Хінокес де Леон опрацює справу приступлення Німеччини до С. Н.

Заява Чемберлена.

На засіданні С. Нар. 12. III. зазначив Чемберлен, що Англія прихильна для арбітражу й роззброєння, але не може ратифікувати протоколу в тепер. формі. Система протоколу не зменшує можливости війни і не веде до роззброєння і то так для членів Союза як і для держав, що до него не належать. Британська імперія не бачить потреби розбудови системи санкцій, предвиджених у протоколі. І без санкцій С. Народів може мати вплив. Англія предкладає: доповнити договір спец. умовами, дефензивного характеру, виковуваними в порозумінні з С. Н. Тому ані Англія ані домінії не можуть прийняти протоколу.

Смерть Аверченка.

В Празі помер 12. III. звісний російський гумор. письменник Аркадій Аверченко.

Рішення в справі Данціґа.

Рішення С. Народів чи Данціґ є вільне місто чи суверенна держава, западе 13. III.

Чемберлен у Парижі.

Чемберлен у суботу виїде до Парижа, щоби конферувати з Еріо в справі гарант. договору.

Литва зриває з Ватиканом.

Литовський сойм прийняв наглість внесення в справі відкликання лит. посла при Ватикані й усунення представника апост. столиці архиеп. Цекіні з Ковна. Литовський уряд вислав до Ватикану ноту-протест з приводу заключення конкордату з Польщею.

Троцький амбасадором у Токіо.

„Фос. Цтг.“ звідомляє, що СРСР. іменує Троцького амбасадором у Японії.

Смерть Сунятсена.

Сунятсен през. Китаю помер 12. III. Син його має малі вигляди на наслідство. Можливо, що буде наслідником його христ. ген. Сен-Ю Сіанг, прихильник большевиків.

З концертової салі.

25-літній ювілей д-ра Ст. Людкевича. Симфонічно-вокальний концерт спів. Т-ва „Львівський Боян“.

Недільний концерт „Львівського Бояна“ буде мати в історії діяльности тогож Товариства свою окрему, нову сторінку. І то не лише завдяки тому, що вперше виконано в цілости „Кавказ“ д-ра Ст. Людкевича, але і тому, що при дириґентськім пульпіті станув композитор, якого імя перед 25 роками вперше появилося на програмах Шевченківського концерту, на якім те саме співацьке Т-во виконало одні з перших творів автора „Кавказу“ (а саме: „Поклик до братів Славян“ і „Зажурилась зажурена“). Що правда, діяльність композиторська д-ра Людкевича розпочалася дещо раньше, однак для „Бояна“, як такого, і для діяльности композитора в тім же Товаристві, згадана поява звязана з датою з перед 25-ти літ, має аж донині основне значіння. Не знаю людини, якій більш далекою, вірнійше сказавши осоружнійшою, булаб думка уладжування якогось ювілею ніж саме д-рові Ст. Людкевичеві. Я хотів би бути до можливої границі льояльним супроти особистих переконань д-ра Людкевича, якого добре розумію. Одиак як справоздавець останнього концерту „Бояна“ мушу бути льояльним і супроти другої сторони — нашої суспільности. І тому важко промовчати, що недільний концерт „Бояна“ був для нас не тільки подією чисто музичною, але й загальним святом багато ширшого характеру. Це свято було тим симпатичнійше, що не мало звечних признак, питомих всяким „офіціяльним“ ювілеям. За те тим виявилися на ньому найщирійші почування і глубока пошана та дяка людині, яка своєю працею, тихо, без найменшого розголосу, серед обставин над міру важких, — перша вивела наше музичне мистецтво в Галичині далеко поза границі дилетантизму (хочби й у добрім розумінню цього слова) і яка перша не тільки промощує нашій музиці широкий шлях, але і ставить могучу мистецьку будівлю—заборолo нашої національної самосвідомости.

Переходячи до музичного звіту, мушу зазначити, що мої передвступні замітки до цього концерту, мусіли з технічних причин улягти скороченню, що й залишило на них деякі сліди. Але і нині, хотячи дещо доповнити свої згадані попередні замітки і дати належну оцінку цього епохального на наші відносини твору, я вповні свідомий, що на сторінках звичайного щоденного часопису з природи річи не можу мати тої свободи рухів, яку може дати тільки музичний фаховий часопис. Тимто і нинішні мої доповнення можуть бути скором і що до розмірів і більш загального характеру.

Мій здогад, що наші враження з дотеперішнього виконування „Кавказу“ лише поодинокими частями могли бути неповні і вслід за тим і невірні, найшов цілковите підтвердження на його недільному виведенню. Враження з нього, як з цілости, полягає безпечно не лише на як найтіснійшім звязку поодиноких частей, але і в їх рівночасній контрастовости. І що'но тепер бачимо виразно, чому композитор роздроблює і так розмірно невелику часть поезії на такі малі частинки. Адже перші три части обіймають лише по 18 рядків поеми, IV-та заледве 8. За виїмком II-гої частини, де хор співає майже безперервно, ще й із музичного боку покривається з названням цеї части „молитвою“, якої зміст самозрозуміло мусить бути одноцільно музично переведений. У всіх инших частинах роздроблення тексту доходить нераз до поодиноких слів, яких музична виразовість розростається рівночасно до дуже значних розмірів. Незвичайна глибина поезії, незвичайна сила експресії Шевченкового слова, зачарована у мініятурнім обсязі поеми, досягає у музичному перетопленні величезних розмірів. Наче освітлення з якогось велитенського рефлектора паде на слова поеми музична інтерпретація композитора. В творі д-ра Ст. Людкевича схоплена у величних розмірах та незмірна сила душі поеми, яка міститься у маленькому її тілі. І чиж можна було з музичного боку в иншій, меншій формі віддати силу болю мук Прометея, їхню ниву і могучість огненного моря сліз і крови, або ту повтаємжність у визвавности окликів „слава хоґам горам і псарям“ а „слава сиві[?] горам і лицарям великим“, або знову його важку боротьбу на життя і смерть?! І те, чого людське слово хочби найгеніяльнійшого поета не в силі висловити, то доповнюють тони музики, доповнюють дової часті перегрики, що доходять нераз до розмірів 48 тактів. Тому то цю симфонічну кантату можна назвати вокальною симфонією, яка і по зверхній і внутрішній формі має всякі признаки такоїж форми. Необхідним умовинам такої великої форми, якими є широкий віддих на дальшу мету й тісні архітектонічні лінії, відповів автор в найкращий спосіб. Звязаний розмірами статті і не можучи послугуватися нотними прикладами, на цьому місці, можу тільки кількома словами зазначити ще деякі инші характеристичні прикмети цього твору, як поліфонічність та імітаційну форму ведення голосів, характеристичну для вокальної техніки д-ра Ст. Людкевича. В попередній статті я вже звернув увагу на деякі прикмети мотивіки і мельодики д-ра Людкевича. Коротенький секундовий мотив, який стрічається в першім такті „Кавказу“ (кварта „c“ розвязана на сексту „h“) а який є у нього переважно шифраником болю і смутку, має тут в усіх таких місцях своє основне вичимне значіння. Ним віддає композитор не лише біль і муки Прометея в І-шій части і не лише силу огненного моря „матірних гарячих і батьківських кривавих сліз“, але і повні болю і жадоби пімсти оклики „слава“ в III-тій части. Але навіть і оклики повні віри і надії на побіду „Борітеся, поборете“ або „за вас сила, за вас воля“ виковані з тогож матеріялу, що носить пятно перенесених тяжких мук. Для нас Українців не лиш в Галичині, але на цілій широкій Україні цей твір має не оцінене значіння. Чим для Німця є „Перстень Нібелюнгів“ Вагнера, або для Чеха симфонічний цикль Сметани „Моя батьківщина“, тим — або й ще чимось більшим — є для нас „Кавказ“ Людкевича. Твір Вагнера коріниться в легенді, а потім у почуттю сили й могучости і культури німецького народа; твір чеського геніяльного композитора звеличує не лише важкі для чеського народа хвилі та предсказує визволення і побіду, але поруч з тим він опромінений почуттям краси чеського краю і природи та наповний радістю чеського життя. Твір д-ра Людкевича писаний „кровю і слізми“, які пролив наш поневолений народ у боротьбі за свободу і тим то він такий близький нам і такий дорогий. „Кавказ“ є і на довгі часи останеться ще якоюсь біблією, з якої будучі покоління будуть вичитати незгибну силу мук і болю української душі та черпати віру на світлу побіду і кращу будучність.

На недільному концерті Т-во „Боян“, Муз. Т-во ім. Лисенка і Перемиська Громада передали Композиторові квіти й скромні памятки. На найблизшій пробі „Бояна“ вручено йому памяткову теку від Муз. Т-ва ім. Лисенка у Львові з незвичайно численними привітами та скромну памятку від учительського збору Муз. Інституту у Львові. З усіх тих невеличких дарунків, однаково як з привітних слів Голови Муз. Т-ва радника Дрималика віяло такою щирістю і теплом, що й сам д-р Людкевич, який так неохоче відноситься до всяких ювилеїв, мабуть мусів відчути ці глибокі безпосередні почування.

Нинішнього звіту не можу закінчати не зложивши як найщирійшого признання Голові спів. т-ва „Бояна“ п. Иосифові Доманикові, який своєю непохитною вірою і своїм ідеалізмом довів до того, що хор „Бояна“ зумів відносно так світло станути на висоті своєї цим разом надзвичайно трудної задачі. Між були свідками, що не так давно і добрі дириґенти не могли

поборотн прикрих відносин, пануючих у Товаристві. Ми ще дуже далекі від гарних відносин у цьому напрямі, але ми вже бодай вступили на кращу дорогу, яке може вести до цілі, а не віддалювати від неї. Звертаю на це увагу членів хору, які що правда відвесли побіду, але боротьба ще не скінчена. Хай слова щирого і заслуженого признання будуть їм заохотою до дальшої праці — їм на вдоволення а нашому музикуванню на пожиток. На похвалу заслугує також і участь оркестри, яка з найбільшим наміром сповнила свою нелегку задачу.

В. Барвінський.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** Вчорашне число нашого часопису сконфісковано за один уступ у передовиці „Три шляхи", за кілька рядків новинки про „українські бриляити" та примітку про нашу попередну інформацію щодо розправи проти Коваленка і тов.

— **Жарти природи.** Невеличкий сніг, що вкрив учора наше місто, став причиною кількох нещасливих випадків. Люде відвикли вже від ховзьких вулиць і падали менше або більше щасливо. За те ті, що звєвірились у прихід зими, мали нагоду милуватись її спізненою красою та весносчасними жартами: надто гострим втором по таких прегарних весняних днях.

— **Почтові дивогляди.** Маємо перед собою посилку книжки, надано: як поручену на львівській почті. Посилку прийнято, видали квиток і вона пішла до Пробіжної, з адресою почти по польськи, а лише прізвищем по українськи. Почтовий урядовець з Пробіжної звернув її назад до Львова, з приміткою, що у Львові не знають нових звонів.

— **Піскова марева.** „Газета Поранна" присвячує величезну статтю сензаційному явищу, яке мав бачити якийсь добродій учора у Львові, на Пісковій горі. Під т. зв. Кайзервальдом знявся несамовитий борвій з снігом та піском, а в ньому виринула постать лицаря у повній зброї та панцирі. На доказ правдивости цього явища очевидець склав у редакції срібну монету залишену лицарем - примарою. Істнує здогад, що сильний вітер відкриває прикриті піском трупи похоронених жовнірів. Але звідкіля панцирі та монети? — тема всіх можливих фантазій.

— **Новий лікар у Станиславові.** До числа Українців лікарів в Станиславові прибув знов один, а саме д-р Кость Воєвідка. Д-р Воєвідка скінчивши німецький університет у Празі в р. 1914, вступив до УСС. і був там начальним лікарем коша УСС., опісля був військовим санітарним старшиною армії УНР. в Берліні. Тепер по дальших студіях як асистент проф. Лязаруса в Берліні (внутрішні недуги), проф. Шаєра в Берліні (гінекольогія) як оператійний асистент гінек положничої клініки проф. Вагнера в Празі, відомий з своїх фахових розвідок на німецькій мові і на українській (у Медичнім Вістнику) вернувся до краю і відкрив свою канцелярію в Станиславові, щоби своє знання посвятити свому народові. Станиславівська громада витає д-ра К. Воєвідку на становищі, на якому стільки заслуг поклав лікар д-р Янович, і бажає йому успіху. —*Ю.Е.О.*

— **Приїзд Волинця до Львова.** Ідчий спортовець і звавець легкої атлєтики Іван Волинець, який свого часу приймав участь у змаганнях за мистецтво східної Европи і одержав одну з перших нагород минулої осени у Львові, прибув на постійний побут до Львова, де задумує всією душею та досвідом віддатись плеканню українського спорту. Думаємо, що прихильники поширення спортової ідеї серед нашої молоді повитають його приїзд із новим захопленням. Як довідуємось, п. Волинець приготовляє вже з рамени „Українського Спортового Союза" Великий Спортовий Попис, який має відбутись у салі Народнього Дому, дня 25 н. м.

— **Щез хлопець.** Робітниця Катерина Вальтух шукає за вісімлітнім синком Осипом, який щез ще у грудні. Хлопець є віспуватий і має на голові два знаки з ган. Мав очевидячки причину втекти з хати, коли його мати пригадала собі його неприсутність щойно по двох місяцях.

З судової салі.

Справа проф. Галущинського перед апеляційним трибуналом.

Дня 5. березня о 9 год. перед апеляційним трибуналом станула відома справа проф. М. Галущинського, котрого за його виступ в обороні українського шкільництва засуджено на 10 днів арешту з переміною на 50 золотих. В склад трибуналу входили як предсідник радн. ФіЈіп, як члени радники Наврацкі і Руп. Обвинувачував прок. Лясковскі, боронив д-р Лев Ганкевич. Радн. Філіп реферував цілу годину, бо предложений обороною матеріял обіймав три аркуші друку. Реферуючи поклав головний натиск на відомі розпорядження кур. Собінського, якими останній заводив урядову польську мову в українських школах. Д-р Л. Ганкевич в тригодинній промові виказував безправність розпорядження куратора. О год. три часті на другу після відложення всіх визначених розправ (було їх до 20), радн. Наврацкі оголосив присуд: 1) тому, що проф. Галущинський переступив межі дозволеної критики, бо ужив слова „ґвалт" (насильство); 2) що ужив під адресою уряду зворотів „беззаконне й стронниче"; 3) що вступив на невластиву дорогу і замісць рекурсувати до адм. трибуналу віднісся з протестом до властей некомпетентних — трибунал прихилився до відклику п. прокуратора і затвердивши присуд щодо вини, змінив оречення щодо кари в цей спосіб, що кару арешту підніс з 10 днів на 20 днів, а грошеву з 50 зол. на 200 золотих, „jak odpowiadające stanowi oskarżonego".

Хто досі не прислав ще коляди на „Рідну Школу" — зробить це негайно, бо инакше не буде поміщений у виказі коляди на „Рідну Школу", який Головна Управа УПТ-ва на днях складає по громадам і повітам і оголосить у часописах. — Секція „Рідна Школа" УПТ-ва. Ринок 10. II. пов.

ОПОВІСТКИ.

Український Театр під дир. І. Когутяча.

Гусятин (саля „Просвіти").
Четвер 12. III. „Запорожський Скарб".
Пятниця 13. III. „Чесна Зузанна".
Субота 14. III. „Пейсахова Ніч".
Неділя 15. III. „Чорноморці.
Васильківці (саля „Просвіти").
Субота 14. III. „Безробітні".
Неділя 15. III. „Зрадливі мущини".

Дирекція Театру повідомляє Ш. н. Громадянство, що в понеділок 16. III. переїздить на ряд вистав в м. Заліщики і просить примішення трупи на мешкання 25 чоловіка. 1—2

Квартет Львівського Музичного Тов-а ім. М. Лисенка, під арт. проводом Ол. Шлемкевича.
Пятниця 13. III. м. Заліщики.
Субота 14. III. м. Бучач. 1556 5—?

Український Наддніпрянський Хор Д. Котка.
У суботу 14. III. м. Борислав.
У неділю 15. III. м. Борислав.
У понеділок 16. III. м. Дрогобич.
У вівторок 17. III. м. Стрий.
У середу 18. III. м. Стрий. 1507

На Концерт „Львівського Бояна" — „Кавказ" неділя 15. березня — уставлені будуть крісла, з огляду на акустику, в противнім порядку. (Порядок кінoвий). 1582 1—2

Замісць вінця на домовину бл. п. Иосифи Левицької, зложили на „Рідну Школу" Вп. о. Іван і Ольга Ліпинські в Бориславі 50 зол. За жертву щира подяка. Головна Управа У. П. Т. 1591 1-1

З высшого музичного Інституту ім. М. Лисенка у Львові. Звичайний піврічний попис слєвів муз. Інституту ім. Лисенка відбудеться в пятницю 13. березня точно о год. 7·30 веч. в великій салі музичного Товариства, вул. Шашкевича 5. Вступ вільний. 1583 2—2

Подяка.

Вп. пану **д-рові Льву Ганкевичеві** складаю щиру подяку за його оборону перед Судом I. і перед апеляційним трибуналом у Львові 11. березня 1925.

1—1 *М. Галущинський.*

Заява.

В лютім 1925 р. появилася летючка 8 сторін 4 п. з. „2 Pieśni Matki Boskiej Kodeńskiej". Pamiątka 50-lecia przebywania cudownego obrazu Matki Boskiej Kodeńskiej na Jasnej Górze od dnia 3. VIII. 1875 r. Obraz ten koronowany w r. męczeństwa św. Jozafata 15. VIII. 1623 uroczyście wraca do Kodnia". На ст. 1—2 міститься „Pieśń do Matki Boskiej Kodeńskiej" на ст. 2—3 „Modlitwa" а на ст. 3—4 „Pieśń do Preświętej Dziwy Matery Bożoji Kodeńskoji". На ст. 4 долішні апробата: „Wolno drukować † Jerzy Episkop Łucky] 19. II. 1925 r." а під нею „Ułożył pieśń W. Barwiński, dochód przeznaczony na pielgrzymkę do Rzymu". Отсим подаю до прилюдного відома, що ні зі згаданими „стишками" ні з їх автором, ні з „pielgrzymką do Rzymu" ні автором, ні з „pielerzymką do Rzymu" не маю нічого спільного. Автором є, як я міг провірити на основі автентичних даних, Władysław Barwiński родина rezby Aich... ger (котра з моєю родиною не має нічого спільного), син бл. п. Августина Александра Евстахія (3 імен) Барвінського (власн. закон. хірурга) в Дубові на Підляшу ур. 1879 р., котрий від 1911 р. тимчасово у Львові між о. Василіянами і братьми Терціярами о. Францішка, та 1912 р. випечатав у Львові під повним іменем „Володислав Барвінський" дві летючки „Памятка св. Иосафата" і „Радуйся Маріє" з апробатою гр.-кат. Митроп. Ординаріяту. Як що б. Владиславові Барвінському не залежить на тім, щоби його нарочно не впроваджувано в блуд при людській опінії, то я просив би його підписуватись повним іменем, а також духовну владу прошу на будуче уділювати подібну апробату тільки за уміщенням повного імени автора.

Львів, 10. III. 1925.
Василь Барвінський, директор музичного Інституту ім. М. Лисенка у Львові. 1—1